

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid Oirschot

NIEUWSBRIEF Maart 2021

Voorwoord

Al wandelend op de Kampina kwam ik deze 'grenspaal' (in werkelijkheid een zwerfkei die als markeringspunt werd gekozen) tegen die ooit het 'drielandenpunt' tussen de jurisdicties van Oirschot, Boxtel en Oisterwijk markeerde. Als je wilt beleven hoe de leefomgeving van onze voorouders er uitzag is de Kampina een goed uitgangspunt. Het landschap van woeste heidegrond afgewisseld met loof- en dennenbossen besloeg eeuwenlang het grootste deel van de Meierij van 's-Hertogenbosch. Daar doorheen kruisten zandpaden met karresporen kleinere paadjes, die alleen

door voetgangers werden gebruikt. Dit was het landschap dat je zag wanneer je vanuit Spoordonk of Straten naar het centrum van Oirschot liep, of wanneer je vanuit Oirschot naar de markt in Den Bosch of Eindhoven reisde. Niet voor niets werd vroeger in reisbeschrijvingen de afstand aangegeven in 'uren gaands' waarbij de tijd te voet de maat was. De zandpaden bleven tot in de twintigste eeuw in de meerderheid. De steenweg van 's-Hertogenbosch naar Eindhoven (aangelegd in de jaren veertig en vijftig van de achttiende eeuw) was lang de enige verharde doorgaande weg in Nederland, en Oirschot kreeg pas in de negentiende eeuw een verharde verbinding met deze 'snelweg'. Min of meer verhard, want het werd geen 'steenweg' maar een 'grindweg', wat ongetwijfeld te maken zal hebben gehad met de aanlegkosten.

Al wandelend door de Kampina kunt u zich dus gemakkelijk in vroegere tijden wanen. En omdat er niet veel anders te doen is tijdens een lockdown die nog eens wordt bekroond door een avondklok is het in de Kampina in deze tijd extra druk. Ongeveer net zo druk als op een Sacramentszondag in de zestiende en zeventiende eeuw, als de mensen uit Oirschot op bedevaart gingen naar Boxtel om daar de Heilige Bloeddoeken te aanschouwen en zo weer een stapje dichterbij de hemel te zetten. De bloedprocessie gaat ook dit jaar niet door vanwege de coronacrisis, maar als u hem had willen bezoeken bent u gelukkig tegenwoordig met de auto in twintig minuten over de Oude Grindweg (jawel, dezelfde) in Boxtel.

Het is te hopen dat de coronacrisis ook positieve gevolgen heeft voor onze leefomgeving. Is het niet heerlijk dat er niet elke vijf minuten een vliegtuig overkomt die is opgestegen of gaat landen op Eindhoven Airport? Om dat te behouden moet er wel een einde komen aan de verkoop van

tickets van 25 euro die ons naar Barcelona of Marrakech brengen. En de luchtkwaliteit is ook gebaat bij het feit dat mensen niet allemaal meer elke dag in hun auto hoeven te stappen om te gaan werken, omdat ze een deel daarvan net zo goed thuis kunnen doen. Wat ik vooral hoop is dat er meer rust komt in het hectisch bestaan dat de toenemende druk van werk, sociale contacten en moderne technologie ons in de afgelopen jaren heeft opgelegd. Terug naar toen is geen optie, we willen niet meer altijd te voet over zandpaden lopen. Maar een beetje meer balans zou toch wel welkom zijn.

Hopelijk bent u nog steeds gezond. Misschien hebt u inmiddels al wel één of twee prikken gehad. We gaan met z'n allen langzaam weer terug naar normaal. Maar dan wel 'het nieuwe normaal'.

Anton Neggers
Voorzitter

Laatste nieuws activiteiten heemkundekring

Zoals we in de Nieuwsbrief van februari jl. al aangaven was het de vraag of de lezing '*op alles wel ende rijpelijk gelet*' over de rechtspraak van de schepbank die gepland stond op 18 maart as. wel zou kunnen doorgaan. Het zal u gezien het feit dat de lockdown nog steeds van kracht niet verbazen dat de lezing komt te vervallen. En het ziet er naar uit dat ook in de maand april de omstandigheden helaas zo zijn dat er geen lezing zal kunnen plaatsvinden.

Het bestuur beraadt zich op dit moment over de vraag of we wellicht een of meer van de vervallen lezingen via een Podcast aan de leden kunnen aanbieden. Een andere optie is de lezingen die niet zijn doorgedaan door te schuiven naar een volgend seizoen.

Ook de Heemkamer in het Erfgoedcentrum blijft voorlopig nog voor bezoek gesloten.

We houden onze hoop erop gevestigd dat de jaarvergadering die van januari is verplaatst naar 20 mei as in januari jl. wél doorgang kan vinden. Het zou heel leuk zijn elkaar dan weer te kunnen ontmoeten om terug en vooruit te kijken op de vele activiteiten van onze heemkundekring. En natuurlijk ook om de Heemprijs van 2020 voor het Jumboboek 'Historisch Oirschot' uit te reiken; de zilveren heemspeld ligt al enkele maanden op de winnaar te wachten!

In de volgende Nieuwsbrief hoort u meer over de Jaarvergadering en de activiteiten in de zomermaanden.

Namens het Bestuur

Voortgang Inventarisatie Archiefmateriaal en Documentatie

Aan het eind van de maand februari zijn we de 400 gepasseerd. 400 dossiers bedoel ik dan. 400 verschillende onderwerpen met een veelvoud aan trefwoorden. Een voorbeeld?

Nou, tik maar eens *Doeland* in. Ga naar onze website, klik *Collectie* aan en dan *Documenten*. Wanneer je dan *Doeland* intikt bij de zoekterm, dan kom je zomaar bij een krantenartikel over het bouwplan bij de oude Mariaschool terecht. Doeland moest voor de nieuwbouw verdwijnen, begreep ik. Dat krantenartikel zit in dossier nummer DOC00367 over de *woningbouw*. Dat dossier zit dan weer in archiefdoos 4.5.4. Die doos halen onze gastheren en -vrouwen voor u uit het depot. Hoe dat eruit ziet, kun je op de foto bekijken. Bruine archiefdozen en op één ervan is een stickertje met het nummer 4.5.4 geplakt. Die archiefdoos staat in kast vier, plank vijf en dan de vierde doos. Hoe makkelijk wil je het hebben!

Over makkelijk gesproken: bij het ordenen van de krantenknipsels hebben we veel gemak van het werk dat onze voorgangers een jaar of vijftien geleden hebben gedaan. Zoals Antoon van Esch krantenartikelen uitknipte en op onderwerp ordende, zo was er een werkgroep die hetzelfde deed. Maar dan geordend op jaar. Het werkgroepje bestond destijds uit Sjef Smetsers en wijlen mevrouw Koos Smetsers. Sjef verzamelde de krantenknipsels en Koos archiveerde ze. Deze knipsels kwamen uit de verzameling van Sjef en Koos en die van Toon van Esch. Cor Louwers en Marleen Schellens hebben zich bij het inrichten van onze verzamelingen intensief bezig gehouden met het documenteren van de knipsels. Zij hebben de knipsels in plastic mapjes gedaan en in een Excel-bestand beschreven. Een geweldige klus dus, waar we nu nog steeds profijt van hebben bij het intikken van de gegevens in het computerprogramma. Deze zogeheten database is opgezet en wordt ondersteund door Erfgoed Brabant en onze heemkundekring maakt daar dankbaar gebruik van.

Archiefdozen met standplaatsnummers

Ondergetekende niet alleen voor de archieven en documentatie, maar collega-registrators Bas Heheman en Louis van de Ven voeren er wekelijks vele tientallen oude foto's met beschrijvingen in. Mooi en zinvol werk en het resultaat is direct zichtbaar op onze website.

Afgelopen maand kwamen vooral dossiers over Onderwijs en Sport aan de orde. Nu zijn Wegen en Verkeer aan bod. Bijvoorbeeld de straatnamen: industrieterrein De Scheper krijgt straatnamen die verwijzen naar schapenrassen. Een scheper is een ander woord voor schaapsherder. En in een artikel uit 1969 lezen we dat de vernieuwing van de Koestraat ruim één ton kostte. Guldens waren dat toen nog.

In 2005 een actie voor veilige rotondes, omdat de kinderen de rotonde altijd linksom nemen ... De druppelende lindebomen (in de Molenstraat in 2002) zijn een terugkerend onderwerp in het

Weekjournaal. En herinnert u zich nog de schuttershof waar het gilde zijn nieuwe koning schoot? Dat was de tuin van de familie Princée met hun hotel en slagerij. In februari 1990 werd daar de nieuwe parkeerplaats geopend: 4.000 vierkante meter verhard met klinkers, voor 128 auto's en 46 bomen. En dat voor 438.000 gulden.

Kunt u via secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl laten weten waar na 1990 het gilde ging schieten?

Charles Boissevain

Oproep Kopij Van den Herd

Naast de maandelijkse Nieuwsbrief kent de heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' sinds 1994 het heemkundig tijdschrift 'Van den Herd' dat 3 keer per jaar verschijnt.

Waar de Nieuwsbrief vooral bericht over de heemkundige activiteiten van onze heemkundekring gaat ons heemkundig tijdschrift vooral dieper in op de geschiedenis van Oirschot. De inhoud bestaat uit artikelen die veelal gebaseerd zijn op brononderzoek maar soms ook op interviews of herinneringen.

De redactie van het tijdschrift bestaat momenteel uit: Maria van Deutekom, Arthur de Vries en Anneke Hoeijmans.

Het tijdschrift 'Van den Herd' kent naast enkele vaste auteurs die regelmatig in het tijdschrift publiceren ook wisselende gastauteurs en meestal is er aan kopij dan ook geen gebrek maar de redactie heeft graag een reserve voorraadje kopij.

Vandaar hier een oproep van de redactie aan de leden om als je interesse hebt in de geschiedenis van Oirschot en beschikt over de nodige speurzin en een vlotte pen ook eens de poging te wagen een artikel te schrijven voor ons mooie tijdschrift.

De redactie kan u hierbij ook behulpzaam zijn.

Als u hiervoor interesse heeft kunt u zich melden bij de redactie van het tijdschrift of via het secretariaat.

Uitgaven en mededelingen

- 1) Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:

- 2) Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link:

www.deheerlijkheidoirschot.nl

- 3) Afgelopen maand is het Brabants Kloosterjaar feestelijk geopend door koning Willem-Alexander. De opening gebeurde online vanuit het Kruisherenklooster in Sint-Agatha. Als u klikt op bijgevoegde link ziet u een livestream daarvan: [Lees verder>>](#)

- 4) Het Brabants Heem roept heemkundekringen op zich aan te sluiten bij organisatie Heemschut die zich inzet voor het behoud van oude gebouwen en historische landschappen in Nederland. Op de website www.heemschut.nl kunt u meer lezen over de vereniging.

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

In verband met de recente landelijke maatregelen rondom het coronavirus is het Erfgoedcentrum voorlopig gesloten.

Zodra openingstelling weer mogelijk is volgt hierover bericht.

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekende leden willen ontvangen. Mocht u geïnteresseerd zijn in dit leuke werk, dan graag contact opnemen met Marina Pasmans. Ook mensen die een poetskarweitje op zich willen nemen kunnen dit aan Marina doorgeven. Dat kan via mail: marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 0499-574757).

Activiteitenkalender 1^e half jaar van 2021

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Donderdag 20 mei 2021	Jaarvergadering heemkundekring 'De Heerlijkheid Oirschot' Locatie: Het Vrijthof.
Zaterdag 26 juni 2021	Grote studiereis naar België.
Donderdag 5 en vrijdag 6 augustus 2021	Brabantse Heemdagen.